

El llenguatge

21/VI/1978

Transformació d'infinitiu (II)

Les possibilitats que permet el verb impersonal caldre, combinat amb un infinitiu o amb una oració subordinada, mereixen que s'hi dediqui una bona atenció. Observem que una oració com Cal arribar d'hora es pot transformar en una altra d'anàloga en què l'infinitiu ha estat substituït per una oració subordinada —un verb en subjuntiu introduït per la conjunció que—: Cal que arribi d'hora. Bé que aquestes dues oracions poden alternar, a la pràctica, en diversos contextos o situacions, en què resulti implícit que la conveniència o necessitat és personal o particularitzada, estrictament, la primera, Cal arribar d'hora, és un advertiment general, gairebé amb valor de màxima o aforisme, i en la segona, Cal que arribi (o arribis, etc) d'hora s'especifica qui és la persona (denotada per la forma verbal) que és necessari que arribi d'hora.

Una cosa, però, és l'especificació de la persona que ha de realitzar una acció i una altra l'especificació de la persona que experimenta la necessitat o la conveniència que algú la realitzi. En una oració com Cal que hi aneu l'especificació que conté és pròpiament la primera, és a dir, la de la persona que ha de realitzar l'acció i, de fet, resta sense determinar la persona que experimenta aquesta necessitat, o a qui això convé, encara que normalment s'entén que és la mateixa. Es per mitja d'un pronom datiu —amb el verb en infinitiu— que s'indica explícitament a qui convé aquesta acció: Em cal anar-hi aviat. Li cal desempallegar-se'n. Fora encara possible, bé que poc usual, una oració com Em cal que hi vagis, en què clarament s'indiquen dues especificacions personals: la persona a qui convé una acció i la persona que l'ha de realitzar.

Verbs com importar o convenir, que es poden usar amb un valor anàleg a caldre, admeten els mateixos tractaments: Importa d'anar-hi aviat. Importa que ho feu de pressa. Em convé tenir-ne notícia. Li convé que hi participi.

Albert Jané